WARIES MISDAADREEKS · Nº 211

Sluisdeur in Krimpen aan den IJssel

De zaak van de kist onder de kering

ESCAPEBOEK · KRAAK DE CODES

Een escaperoom-boek met codes en puzzels
voor de hele familie

UITGEVERIJ WARIES

Inhoud

Zo werkt dit escapeboek ... 4
Het geluid van een boor ... 6
Wie is wie ... 8
Doos 1 · De kist ... 10
Doos 2 · De tekening ... 15
Doos 3 · Het getij ... 21
Doos 4 · Het lichtsein ... 27
Doos 5 · Het veer ... 34
Doos 6 · De loonzakjes ... 40
Doos 7 · Post uit Hamilton ... 44
De laatste kluis ... 50
Aan de lezer ... 52
Werkbladen ... 53
Antwoordformulier ... 55
Hints (op hun kop) ... 56
Sannes codeboek ... 58
Verzegeld ... 60
De oplossing ... 61
Oplossingen van de puzzels ... 67
Nawoord ... 68

Lees het boek op volgorde. Sla de bladzijden na de laatste kluis pas open als je klaar bent: daar staan de hints, het codeboek en de oplossing.

Zo werkt dit escapeboek

Dit is geen gewoon leesboek. Het is een **escapeboek**: een escaperoom op papier. Je krijgt zeven dozen met oude papieren en tekeningen. Doos 1 is open; de code voor elk volgend slot vind je in de doos ervóór. En je bent speurder: in de dozen zit een zaak uit 1956 die nooit is opgelost.

WAT HEB JE NODIG?

Potlood, gum, kladpapier, een liniaal en een rekenmachine.

HOE CONTROLEER JE EEN CODE?

Achter in het boek staat **Sannes codeboek** p. 58. Daar staan de codes niet zomaar in. Je zoekt je code op met een **codegetal**:

Zo maak je een codegetal. Geef elke letter zijn plek in het alfabet (A = 1, B = 2 … Z = 26); een cijfer is gewoon zichzelf. Een codegetal bestaat uit twee getallen:

Getal 1: vermenigvuldig het 1e teken met 1, het 2e met 2, het 3e met 3 enzovoort, en tel op.
Getal 2: vermenigvuldig steeds twee buren met elkaar (1e x 2e, 2e x 3e, …) en tel op.

Voorbeeld BRUG (2, 18, 21, 7): getal 1 = 2 + 36 + 63 + 28 = 129; getal 2 = 36 + 378 + 147 = 561. Codegetal **129 / 561**.
Voorbeeld 2026: getal 1 = 2 + 0 + 6 + 24 = 32; getal 2 = 0 + 0 + 12 = 12. Codegetal **32 / 12**.

Zoek bij de goede doos jouw codegetal op. Staat het er niet? Dan klopt je code niet. Door de twee getallen werkt alleen de goede code.

PROLOOG

Het geluid van een boor

Dinsdag 15 september 2026, 10.40 uur · stormvloedkering in de Hollandse IJssel

De boor van Betonherstel Tolsma loeit al een half uur. Joep Tolsma staat met zijn oorkappen op naast de machine en kijkt naar de grijze brij die uit het boorgat loopt. Gewoon onderhoud: een oude scheur in het beton moet worden onderzocht.

Bij dertig centimeter schiet de boor ineens vooruit.

“Stop!” roept Joep. De machine hikt en zwijgt. In de stilte hoor je alleen nog de meeuwen boven het water en het verkeer op de Algerabrug.

Onder het beton zit niets. Geen beton, geen zand, geen water. Een holte.

Joeps collega laat een cameraatje in het gat zakken. Op het schermpje verschijnt een grauwe ruimte. Op de bodem, onder een vergane jutezak, staat iets wat daar niet hoort.

“Een scheepskist,” zegt Joep. “Met ijzeren banden.”

“Dit beton is van toen de kering werd gebouwd,” zegt zijn collega. “Zeventig jaar geleden.”

Zaterdag 3 oktober 2026, 10.00 uur · de loods van de Werkgroep Oude Werven IJsseloever

Lotte (12) en Bram (9) staan in een koude loods aan de dijk. Het ruikt er naar teer en oud hout.

Naast de kist staat oma Ria. Ze heeft haar jas nog aan en houdt haar tas stevig vast, alsof er iets kostbaars in zit. Dat

Wie is wie

NU, 2026

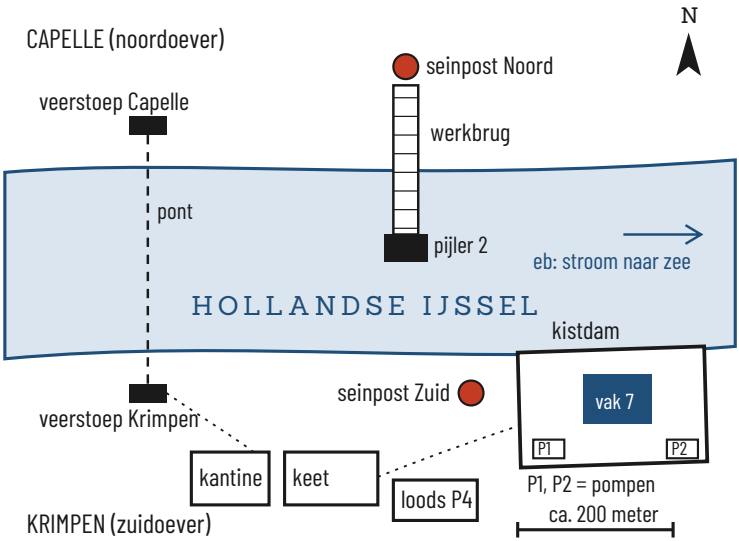
Oma Ria Verbaan	67 jaar, dochter van Trui Brand. Heeft de schoenendoos van haar moeder.
Lotte Verbaan	12 jaar, kleindochter van Ria. Schrijft alles op.
Bram Verbaan	9 jaar, Lottes broertje. Ziet alles.
Sanne Ketel	voorzitter van de Werkgroep Oude Werven IJsseloever.
Joep Tolsma	van Betonherstel Tolsma, vond de kist.

TOEN, OKTOBER 1956 · BOUWPLAATS OP DE KRIMPENSE OEVER

Wouter Brand	21 jaar, klinker. Uitgeleend door Scheepswerf De Reiger. Verdween op 12 oktober.
Trui Brand	19 jaar, Wouters zus. Werkt in de kantine van de bouwplaats.
Hendrik Lagerwey	48 jaar, uitvoerder. De baas op de bouwplaats.
Dirk Koppelaar	34 jaar, loonbode van het kantoor in Capelle.
Arie Slingerland	39 jaar, ploegbaas van de timmerlieden.
Gijs Molenaar	41 jaar, ploegbaas van de ijzervlechters.
Kees Ooms	seinwachter op seinpost Zuid.
J. Hoogerwerf	wachtmeester, onderzocht de zaak in 1956.

De bouwplaats in oktober 1956

In 1954 begon het werk aan de stormvloedkering in de Hollandse IJssel. Het was het allereerste project van de Deltawerken, na de watersnood van 1953. In oktober 1956 waren de torens er nog niet. Op de Krimpense oever stond een **kistdam**: een droge bouwput in het water, met damwanden eromheen en pompen die het water eruit hielden. Daarin werd de onderkant van de kering in vakken gestort, vak voor vak.

Schets van de bouwplaats, gemaakt door Sanne naar de oude tekeningen van de aannemer. Niet alles staat op schaal.

Aannemerscombinatie Dam & Sluis (C.D.S.) bouwde mee aan de kering. Het kantoor van C.D.S. stond in Capelle, aan de overkant. Wie geen boot had, moest met de **pont**. Een vaste brug was er nog niet: de Algerabrug kwam pas in 1958 klaar, samen met de kering.

DOOS 1

De kist

1

“Mag ik hem aanraken?” vraagt Bram.

“Als je voorzichtig bent,” zegt Sanne. “Hij heeft zeventig jaar stilgestaan. Hij kan nog wel een middagje Bram hebben.”

Bram laat zijn vingers over het hout glijden. De kist is zwaar en donker. Er lopen twee ijzeren banden overheen, vol met dikke klinknagels. Aan de zijkanten zitten hengsels. In het deksel zit een roestig slot.

“Er staat iets op,” zegt Lotte. “Geverfd. Maar je kunt het bijna niet meer lezen.”

Oma Ria buigt zich voorover en zet haar leesbril op. “Scheepswerf D... en dan nog een paar letters. Er zijn hier vroeger zoveel werven geweest. Langs de hele Hollandse IJssel werden schepen gebouwd, van kleine sleepboten tot grote vrachtschepen.”

“En die vierkantjes?” vraagt Bram. Hij wijst naar een rij gekleurde vlakjes op de voorkant van de kist. “Dat zijn vlaggetjes!”

“Seinvlaggen,” zegt Sanne. Ze haalt een dun boekje uit doos 1, de enige doos zonder slot. “Elke vlag hoort bij een letter. Schepen gebruiken ze om berichten te geven zonder radio. Werven schilderden vroeger soms hun naam in seinvlaggen op hun kisten. Dan kon een stuurman op elk schip zien waar zo’n kist vandaan kwam.”

“Dus als we de vlaggen lezen...” begint Lotte.

“...weten jullie de code van doos 2,” zegt Sanne.

In doos 1 zit nog meer. Een rapport van Joep Tolsma, met alles wat er in en om de kist is gevonden. Een tekening van de kist die Lotte vorige week zaterdag zelf heeft gemaakt,

BETONHERSTEL TOLSMA · VONDSTRAPPORT
di 15 sep 2026

Plaats: stormvloedkering Hollandse IJssel, Krimpense kant, onderbouw. Op de oude tekeningen heet dit deel **vak 7**.

Wat er gebeurde: bij een kernboring (diameter 15 cm) door een betonnen plaat stuitten wij op ca. 30 cm diepte op een holle ruimte. De plaat is een **betonnen deksel** van ca. 30 cm dik. Onder het deksel zit een rechte, gemetselde schacht van ca. 1,1 bij 1,0 meter en 2,4 meter diep. Geen ladder, geen trap, geen andere opening. De ruimte was droog.

Gevonden op de bodem van de schacht:

1. Houten scheepskist met ijzeren banden en hengsels, ca. 92 x 48 x 46 cm. Deksel niet op slot (slot kapot). Op de voorkant beschilderd, zie tekening.
2. In de kist: een **blikken kistje**, groen geverfd, ca. 45 x 30 x 22 cm, met een hangslot (dicht). Stempel op het deksel: **C.D.S. – LOON**.
3. Ook in de kist, los op de bodem: zeven houten wiggen, ongeveer veertig draadnagels van 100 mm, een handvol zaagsel.
4. Over de kist heen: een vergane jutezak.
5. Naast de kist: een stuk touw van ca. 4 meter, aan één kant een lus.

Niet gevonden: geen papieren, geen kleding, geen botten of andere resten. Wij hebben de schacht met de camera helemaal bekeken.

Overdracht: met toestemming van de beheerder van de kering overgedragen aan de Werkgroep Oude Werven IJsseloever, zaterdag 19 september 2026.

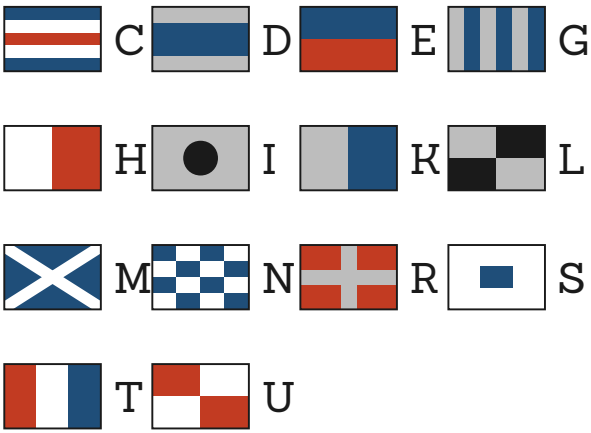
J. Tolsma

“Geen botten,” zegt Bram opgelucht. “Gelukkig.”

“Dat had ik je ook wel kunnen vertellen,” zegt oma Ria. “Mijn moeder kreeg nog brieven van Wouter. Hij is niet ver-

Uit het werfboekje (1931)

Elke vlag uit het internationale seinboek staat voor één letter. De kleuren zijn rood, blauw, geel, zwart en wit. **In dit werfboekje is geel grijs gedrukt.** Lees vlaggen altijd van links naar rechts.

Terwijl Lotte en Bram met het werfboekje over de kist gebogen zitten, loopt oma Ria een rondje door de loods. Bij het bord met de oude werfnamen blijft ze staan.

“Wouter was klinker,” zegt ze. “Vroeger werden de stalen platen van een schip niet gelast, maar geklonken. Je stak een gloeiend hete klinknagel door twee platen en dan sloeg je hem plat met een hamer. Een herrie dat het was! Je kon het tot in het dorp horen. En als er even geen werk was op de werf, leende de werf haar klinkers uit. Aan de bouw van de kering bijvoorbeeld. Daar zat Wouter in 1956. Op een vrijdagmiddag ging hij ervandoor, en hij is nooit meer teruggekomen.”